

2026-10-09

Europaforum Norra Sveriges synpunkter på EU-kommissionens förslag till ändringar av tågpassagerarförordningen

Europaforum Norra Sverige (EFNS) är ett nätverk för politiker på lokal och regional nivå från Norrbotten, Västerbotten, Jämtland Härjedalen och Västernorrland. EFNS är en mötesplats och kunskapsarena där EU:s politik analyseras och diskuteras i de avseenden där den berör norra Sverige. EFNS bevakar Europafrågor för att påverka EU:s lagstiftning, EU:s strategier och handlingsprogram samt EU:s budget. Syftet med EFNS är att tillvara ta norra Sveriges intressen både på den europeiska arenan och i förhållanden till den nationella nivån i frågor med ett tydligt europeiskt perspektiv.

EFNS välkomnar EU-kommissionens ambition att stärka tågresenärers rättigheter och göra det enklare och tryggare att genomföra resor som omfattar flera trafikföretag och länder. Ett tydligt resenärsskydd och väl fungerande lösningar för information, bokning och ombokning kan bidra till att stärka järnvägens attraktivitet som transportmedel. För att reformen ska få avsedd effekt behöver regelverket utformas så att det fungerar i trafiksystem med olika geografiska och infrastrukturella förutsättningar. På så sätt kan resenärernas rättigheter stärkas utan att samtidigt försämra förutsättningarna för en tillgänglig och fungerande kollektivtrafik i de delar av unionen där alternativen är få.

EFNS position i korthet

- Ett stärkt resenärsskydd behöver kombineras med en robust och kapacitetsstark järnvägsinfrastruktur, så att resenärernas rättigheter också kan omsättas i fungerande resor.
- Regelverket behöver utformas så att det fungerar även i glesbefolkade och perifera regioner, där långa avstånd, få avgångar och begränsade alternativa färdssätt gör reskedjor särskilt sårbara. Det bör poängteras att biljetter behöver gälla i övergången mellan olika transportslag och att alternativa färdssätt då finns att tillgå.
- Ansvar, kostnader och nya krav måste vara proportionerliga, praktiskt genomförbara och fördelas utifrån respektive aktörs faktiska möjlighet att förebygga, påverka och hantera störningar.

Ett stärkt resenärsskydd kräver en robust järnväg

Möjligheten att resa hållbart över långa avstånd är en viktig del av Europas territoriella sammanhållning. I regioner med stora geografiska avstånd och långa pendlingsavstånd är ett fungerande järnvägssystem särskilt viktigt. I dag begränsas dock möjligheterna i norra Sverige av brister i infrastrukturen, kapacitetsbegränsningar och otillräcklig redundans i järnvägssystemet. Ett stärkt resenärsskydd kan ge resenären tydligare rättigheter vid förseningar, inställda avgångar och missade anslutningar, men det kan inte ersätta behovet av en robust och tillförlitlig järnvägstrafik. När alternativa avgångar och färdssätt är få blir därför kopplingen mellan resenärsskydd och transportsystemets faktiska kapacitet särskilt tydlig i norra Sverige.

EFNS anser därför att ett starkt resenärsskydd behöver gå hand i hand med investeringar i järnvägens kapacitet, robusthet och tillförlitlighet. Järnvägen i Norra Sverige består till största delen av enkelspår vilket innebär att risken för kapacitetsbrist är större. Det är också viktigt att EU:s transportpolitik och sammanhållningspolitik tillsammans bidrar till att stärka tillgängligheten i glesbefolkade och perifera regioner.

Regelverket måste fungera även i glesbefolkade och perifera regioner

EFNS stödjer ambitionen att stärka resenärernas rättigheter och förenkla resor som omfattar flera trafikföretag. För att reglerna ska få avsedd effekt behöver de samtidigt fungera i trafiksystem med mycket olika geografiska och infrastrukturella förutsättningar. Norra Sverige präglas av stora geografiska avstånd, långa pendlingsavstånd och, på många sträckor, ett begränsat utbud av alternativa färdssätt. När det endast finns ett fåtal avgångar per dag kan en missad anslutning innebära flera timmars väntan, behov av övernattningslösningar eller att resan inte kan fullföljas samma dag. Regler som är relativt enkla att hantera i täta trafiksystem med hög turtäthet och flera alternativa avgångar kan därför få helt andra praktiska och ekonomiska konsekvenser i ett glest trafiksystem.

EFNS anser att resenärer ska ha ett starkt och förutsägbart skydd oavsett var i unionen de bor eller reser. För att detta ska fungera i praktiken behöver regelverket samtidigt ta hänsyn till de faktiska förutsättningarna i olika delar av Europa. Ett territoriellt perspektiv bör därför finnas med både i utformningen av reglerna och i bedömningen av konsekvenserna av nya krav.

Regelverket behöver vara teknikneutralt

Regelverket bör samtidigt vara teknikneutralt och främja öppna och interoperabla lösningar för information, bokning och ombokning. Den snabba tekniska utvecklingen kan skapa nya möjligheter att kombinera resor mellan flera trafikföretag och transportslag utan att alla aktörer behöver använda samma tekniska distributionslösning. Regleringen bör därför i första hand säkerställa resenärens möjlighet att söka, köpa, genomföra och vid behov boka om en sammanhängande resa samt den tillgång till data, produkter och gränssnitt som krävs för detta. Detta är särskilt viktigt för glesbefolkade och perifera regioner, där en sammanhängande resa ofta är beroende av flera mindre trafikaktörer och transportslag.

Ansvar och kostnader behöver följa faktisk möjlighet att påverka

För resenären behöver regelverket vara enkelt och tydligt. Den som drabbas av en försening, inställd avgång eller missad anslutning ska inte behöva avgöra hur ansvaret ska fördelas mellan de olika aktörer som ingår i resan. Samtidigt behöver ansvarsfördelningen mellan trafikföretag, biljettförmedlare, infrastrukturförvaltare och andra berörda aktörer vara tydlig och rättssäker. Nya skyldigheter kan medföra kostnader för exempelvis ombokningar, ersättningsresor, logi, kundhantering, administration och tekniska lösningar. EFNS anser därför att ansvar och ekonomiska konsekvenser behöver vara proportionerliga och fördelas utifrån respektive aktörs faktiska möjlighet att förebygga, påverka och hantera orsaken till en störning.

Regionalt finansierad kollektivtrafik bör inte bära ett oproportionerligt ekonomiskt ansvar för konsekvenser som huvudsakligen orsakas av förhållanden utanför trafikens eller den regionala nivåns kontroll. Det kan exempelvis handla om brister i infrastrukturen, kapacitetsbegränsningar, trafikledning eller prioriteringar i järnvägssystemet. EFNS anser

därför att de ekonomiska och praktiska konsekvenserna för regionalt finansierad kollektivtrafik behöver beaktas noggrant när regelverket utformas. När kollektivtrafiken till stor del finansieras med offentliga medel kan ökade kostnader påverka resurserna för trafikutbud, tillgänglighet, robusthet och utveckling. Ett stärkt resenärsskydd bör inte få den oavsiktliga konsekvensen att förutsättningarna för att upprätthålla och utveckla kollektivtrafik försämras i de regioner där alternativen redan är få.

Antaget vid Europaforum Norra Sverige 9 oktober 2026

Jonas Andersson (S)
ordförande EFNS
Region Jämtland Härjedalen

Johan Loock (M)
Region Jämtland Härjedalen

Lars-Gunnar Nordlander (S)
Kommunförbundet i
Jämtland Härjedalen

Daniel Danielsson (C)
Kommunförbundet i
Jämtland Härjedalen

Åsa Ågren Wikström (M)
vice ordförande EFNS
Region Västerbotten

Rickard Carstedt (S)
Region Västerbotten

Ann Åström (S)
Region Västerbotten

Anders Öberg (S)
Region Norrbotten

Isak Utsi (S)
Norrbottens Kommuner

Carina Sammeli (S)
Norrbottens Kommuner

Jonny Lundin (C)
Region Västernorrland

Erik Lövgren (S)
Kommunförbundet
Västernorrland

Dan Rasmusson (SD)
Region Västernorrland